

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Допускається до захисту
Завідувач кафедри менеджменту
Гринчук професор Ю. С. Гринчук
«08» листопада 2022 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Управління господарськими ризиками
підприємства
(на матеріалах ФГ «Агрофірма «Базис»)

Виконав: Субботін Владислав Олексійович В.С.

Керівник: д.е.н., проф Паска І.М. І.М.

Рецензент: к.е.н., доцент Заболотний В.С. В.С.

**Я, Субботін Владислав Олексійович, засвідчую,
що кваліфікаційну роботу виконано з
дотриманням принципів академічної
добросовісності.**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Затверджую
Гарант ОПП «Менеджмент»
 професор Ю. С. Гринчук
«18» січня 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача
Субботіну Владиславу Олексійовичу

Тема: Управління господарськими ризиками підприємства (на матеріалах ФГ «Агрофірма «Базис»)

Затверджено наказом ректора № 0873 від 1.01.22

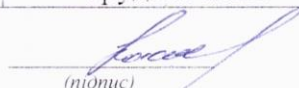
Перелік питань, що розробляються в роботі. 1. Теоретико-методичні засади управління ризиками сільськогосподарських підприємств. 2. Оцінка сучасного стану управління господарськими ризиками ФГ «Агрофірма «Базис» Уманського району Черкаської області. 3. Шляхи удосконалення управління ризиками ФГ «Агрофірма «Базис» Уманського району Черкаської області

Вихідні дані є нормативно-правова база України, офіційні матеріали Держкомстату України та його органів, Міністерства аграрної політики України, страхових організацій, аграрних підприємств, періодичних видань, наукових конференцій, а також публікації вітчизняних і зарубіжних учених.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Затвердження теми	січень 2022	виконано
Огляд літератури	січень-лютий 2022	виконано
Теоретико-методична частина	березень-квітень 2022	виконано
Дослідницько-аналітична частина	травень-липень 2022	виконано
Рекомендаційна частина	серпень-вересень 2022	виконано
Оформлення роботи	жовтень 2022	виконано
Перевірка на плагіат	листопад 2022	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2022	виконано
Подання на рецензування	грудень 2022	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

проф. Паска

Здобувач

(підпис)

Субботін В.О.

Дата отримання завдання «20» січня 2022 р.

АНОТАЦІЯ

Субботін Владислав Олексійович. Управління господарськими ризиками підприємства (на матеріалах ФГ «Агрофірма «Базис»)

Магістерську кваліфікаційну роботу присвячено: уточненню понятійного апарату проблеми дослідження, зокрема трактування сільськогосподарського страхування; визначенню основних чинників, які враховують внутрішні можливості підприємства до зниження ступеня ризику; розробці пропозиції щодо посилення інтеграційних зв'язків між всіма учасниками сільськогосподарського страхування; аналізу методичних основ вимірювання ризиків підприємницької діяльності; формулюванню пропозицій щодо вдосконалення формування елементів систем управління підприємством, враховуючи фактор господарського ризику.

Об'єктом дослідження є процес управління господарськими ризиками сільськогосподарських підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів управління господарськими ризиками в сільськогосподарських підприємствах.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є системний підхід до пізнання фундаментальних положень економічної науки стосовно управління страховими ризиками при вирощуванні культур в сільськогосподарських підприємствах. За допомогою *абстрактно-логічного методу, статистико-економічного методу, монографічного методу та методу соціологічних досліджень, методу кореляційно-регресійного аналізу, оптимізаційного моделювання та теорії ігор.*

Інформаційно-аналітичну базу магістерської кваліфікаційної роботи склали: нормативно-правова база України, офіційні матеріали Держкомстату України та його органів, Міністерства аграрної політики України, страхових організацій, аграрних підприємств, періодичних видань, наукових конференцій, а також публікації вітчизняних і зарубіжних учених.

Структура кваліфікаційної роботи магістра та її обсяг. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 95 сторінок. У роботі міститься 15 рисунків, 24 таблиця. Список використаних джерел налічує 76 найменувань.

Ключові слова: Управління, сільськогосподарське підприємство, страхування, ризики.

ANNOTATION

Subbotin Vladyslav Oleksiyovych. Economic risk management of the enterprise (based on materials of «Bazys» farm).

The master's thesis is devoted to: clarifying the conceptual apparatus of the research problem, in particular, the interpretation of agricultural insurance; determining the main factors that take into account the internal capabilities of the enterprise to reduce the degree of risk; development of a proposal to strengthen integration ties between all participants of agricultural insurance; analysis of methodological bases for measuring business risks; formulation of proposals for improving the formation of elements of enterprise management systems, taking into account the factor of economic risk.

The object of the study is the process of managing economic risks of agricultural enterprises.

The subject of the research is a set of theoretical, methodical and practical aspects of economic risk management in agricultural enterprises.

Research methods. The theoretical and methodological basis of the study is a systematic approach to the knowledge of the fundamental provisions of economic science regarding the management of insurance risks when growing crops in agricultural enterprises. Using the abstract-logical method, the statistical-economic method, the monographic method and the method of sociological research, the method of correlation-regression analysis, optimization modeling and game theory.

The informational and analytical base of the master's qualification work was made up of: the regulatory and legal base of Ukraine, official materials of the State Committee of Statistics of Ukraine and its bodies, the Ministry of Agrarian Policy of Ukraine, insurance organizations, agricultural enterprises, periodicals, scientific conferences, as well as publications of domestic and foreign scientists.

The structure of the master's qualification work and its scope. The work consists of an introduction, three chapters, conclusions and a list of used sources. The total volume of work is 95 pages. The work contains 15 figures, 24 tables. The list of used sources includes 76 items.

Key words: Management, agricultural enterprise, insurance, risks.

ЗМІСТ

	ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	9
1.1.	Теоретичні засади управління ризиками при вирощуванні культур у сільськогосподарських підприємствах у системі ризик-менеджменту	9
1.2.	Аналіз методичних підходів до виявлення та оцінки страхових ризиків в сільському господарстві	30
РОЗДІЛ 2	ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМИ РИЗИКАМИ ФГ «АГРОФІРМИ «БАЗИС» УМАНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ	40
2.1.	Організаційно-економічна характеристика господарства	51
2.2.	Оцінка рівня впливу господарських ризиків на результати діяльності підприємства	56
2.3.	Аналіз ризиків у формуванні стратегії підприємства	63
РОЗДІЛ 3	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ФГ «АГРОФІРМИ «БАЗИС» УМАНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ	70
3.1.	Удосконалення методів та процесу управління ризиками на підприємстві	70
3.2.	Формування стратегії ризик-менеджменту для ФГ «Агрофірма «Базис»	75
	ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	98
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	103
	ДОДАТКИ	111

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко В.С. Оценка состояния посевов и прогноз урожайности озимой пшеницы в Украине по данным многоспектральной космической съемки. Наукові праці УкрНДГП – 2021.- Вип. 254. — С. 55-71.
2. Адаменко Т.М. Зміна агрокліматичних умов та їхній вплив на зернове господарство України [Електронний ресурс] // Електронний журнал - Агроогляд. Овочі та фрукти - режим доступу до статті: .
3. Александров В.Т., Страхова справа. [Електронний ресурс] Інтегрований навчальний комплекс: Підручник. Автоматизована система навчання на CD та Інтернет-портал:У 2 кн.. — К. : НВП «АВТ», 2019. — Бібліогр.:с.637-638.Кн. 1 : Страхування. Страхові послуги. — 640с.
4. Альошина Л.Є. Активізація інтеграційних процесів у взаємовідносинах банків і страхових організацій. Фінанси України - 2012.- №6.-С.45-52.
5. Аналитический отчет «Развитие страхования агросектора и реорганизация программы субсидирования страховых премий в Украине для улучшения финансового состояния производителей сельскохозяйственной продукции» Проект «реформа в сельском хозяйстве, улучшение законодательно-нормативной базы»//[Електронний ресурс] USAID, Март-Май 2022 г.// режим доступу : <http://www.agroinsurance.com/ru/>
6. Андрійчук В. Менеджмент: прийняття рішень і ризик: Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2014. - 316 с.
7. Андрійчук В.Г. Повышение эффективности агропромышленного производства . К., 2020. - 232 с.
8. Андрійчук В.Г. Математическое моделирование экономических процессов сельскохозяйственного производства - К., 2021.- 97 с.
9. Балабанов И.Т. Риск-менеджмент. - М.: Финансы и статистика, 2012.- 192 с.
10. Беднарська О.Р. Суть та види ризиків у плануванні діяльності машинобудівного підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і

проблеми розвитку. – 2021. – № 606. – С. 8-15.

11. Бланк И.А. Торговый менеджмент. - К.: Украинско-Финский ин-т менеджмента и бизнеса. - 2013. - 408 с.

12. Боумзн К. Основы стратегического менеджмента. - М.: Банки и биржи: ЮНИТИ, 2013. – 171 с.

13. Бузько И.Р. Экономический риск и управление инновационной деятельностью предприятия. Институт содержания и методов обучения; Восточноевропейский гос. ун-т. - К., 2012.-136 с.

14. Вербицька Г.Л. Управління економічним ризиком. Фінанси України. – 2020. - № 4. – С. 34-41.

15. Вітлінський В.В. Концептуальні засади ризикології у фінансовій діяльності. Фінанси України. - 2021. - № 3. – С.7.

16. Вітлінський В.В. Перша Всеукраїнська конференція з проблем економічного ризику. Фінанси України. – 2020. - № 1. – С. 130-132.

17. Вітлінський В.В. Ризик у менеджменті. - К.: Борисфен – М. – 2012. – 336 с.

18. Гандзюк М.П. Основи охорони праці: Підруч. для студ. Вищих навч. закладів. - К.: Каравелла, 2004.– 408с.

19. Гнідець О.В. Ризик як один із чинників зростання прибутку підприємства. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2020. - №16/2. – С. 161-164.

20. Гранатуров В.М. Экономический риск. Сущность, методы измерения, пути снижения. - М.: «Дело и сервис», 2021. – 208 с.

21. Грушко В.І. Фінансові ризики. Житомир: ЖІТІ, 2014. – С.13.

22. Гутко Л.М. Досвід державної підтримки страхування ризиків. Економіка АПК. - 2018. - №10. - С.147-152.

23. Гуткевич С.А. Управление рисками при формировании инвестиционной привлекательности. Актуальні проблеми економіки. – 2019. - № 1 (19). – С.18-22.

24. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. - К.: Знання, 2012. - 463 с.

25. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці [Текст]: підруч.-3-тє вид. перероб. і доп. - Львів: Укр. акад. друкарства,2012.-336с.
26. Іващенко О.А. Порівняльний аналіз методів управління ризиками підприємств у зовнішній торгівлі. Формування ринкових відносин в Україні. – 2021. - № 4(47). – С. 63-65.
27. Іващенко О.А. Фінансові інструменти управління економічними ризиками. Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2022. - № 2(25).- С. 141-147.
28. Іващук О.Т. Економіко-математичне моделювання. - Тернопіль: ТНЕУ «Економічна думка», 2014. – 704 с.
29. Каспрук О.Я. Розвиток теорії підприємництва та визначення підприємницького ризику в працях економістів XVII-XX століть. Вісник Київського державного торговельно-економічного університету. – 2018.- № 4. – С.116-121.
30. Кігель В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці. - К.: ЦУЛ, 2019. – 202 с.
31. Кіпрєєва О.Ю. Застосування методики SWOT-аналізу при дослідженні інструментів мінімізації аграрних ризиків. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин». –Умань, 2021. – Ч.1. – С. 140-142.
32. Клапків П.Т. Зарубіжна практика застосування теорії ризику в страховому підприємстві. Фінанси України. -2020. - №11. - С.103-110.
33. Клейнер Г.Б. Предприятие в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность. - М.: ОАО «Изд-во «Экономика», 2013. -288 с.
34. Клименюк М.М. Управління ризиками в економіці: Навчальний посібник.- К.: Просвіт, 2012. - 256 с.
35. Климик Г.В. Стратегічні передумови управління інвестиційною уразливістю АПК. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин». - Умань, 2016. – Ч.1. – С. 142-146.
36. Кныш М.И. Стратегическое планирование инвестиционной деятельности. -

СПб.: Бизнес-пресса, 2018. – 315 с.

37. Кобилянська О.М. Ризик як економічна категорія та його особливості в аграрному виробництві. Економіка АПК. – 2020.- № 1 – С. 140-145.

38. Ковтун Е.А. Анализ устойчивости модели фирмы в условиях риска. Тезиси Шестой Международной конференции «Математика. Компьютер. Образование». - М., 2017. – С . 138-140.

39. Ковтун О.А. Аналіз безбитковості інвестиційних проектів. Науковий вісник НАУ. - 2020. - С. 39-43.

40. Ковтун О.А. Організаційно-економічний механізм прийняття рішень. Науковий вісник НАУ. - 2021. - С. 362-375.

41. Ковтун О.А. Умови прийняття управлінських рішень з урахуванням ризику. Науковий вісник НАУ. - 2018. - №14. - С.168-175

42. Ковтун О.А. Ризик в умовах ринкової економіки. Науковий вісник НАУ. - 2019. - №4.- С. 105-109.

43. Коюда П.М. Характеристика та класифікація ризиків. Научно-технический сборник. Коммунальное хозяйство городов. – 2018. - №71 (71). - С. 203-214.

44. Куліш Т.В. Ризик і невизначеність у діяльності аграрних підприємств. Економіка АПК.- 2017. -№ 2. – С.72-75.

45. Куршпель Д.Ю. Управління ризиками в умовах зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК. Матеріали I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економіки», частина IV-Умань, 2016 – С. 143-145.

46. Куршпель Д.Ю. Шляхи вдосконалення управління ризиками в умовах зовнішньоекономічної діяльності ДП «Агрофірма «Байс-Агро» Уманського району Черкаської області. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції молодих учених. Тези наукової конференції. –Умань, 2016. – Ч.2. – С. 83-84.

47. Куршпель Д.Ю. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності ДП «Агрофірма «Байс-Агро» Черкаської області. Збірник студентських наукових праць Уманського національного університету садівництва. – Умань, 2016. – Ч.2. – С.

163-165.

48. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз. - К. : Хай-Тек Прес, 2018. – 336 с.

49. Ломакина Т.М. Ризики сельськогосподарського виробництва в системі ризик-менеджменту. Управление ризиком. – 2020. - № 1. – С. 54-58.

50. Михалевич М.В. Модель спрямування інвестицій в умовах ризику. Збірник матеріалів науково-практичного семінару «Проблеми формування зовнішньоекономічної стратегії в умовах трансформаційних процесів в Україні». - К.: УАЗТ. - 2017. - С. 18-20.

51. Николук О.М. Підприємницькі ризики виробників продукції рослинництва. Економіка АПК. – 2014. - № 8. – С. 109-114.

52. Оконська О.П. Кількісна оцінка кредитного ризику. Вісник ТНЕУ. – 2018. - №3. – С. 118-122.

53. Олексюк О.С. Моделювання і прийняття ризикованих фінансових рішень.- К.: Вища школа, 2020. - 300 с.

54. Омаров А.М. Предприимчивость и хозяйственный риск: отраслевое и территориальное управление в условиях перестройки. - М.: Система, 2013.- 154 с.

55. Паляниця В. Управління підприємницьким ризиком. - Тернопіль: Економічна наука. - 2017. - 245 с.

56. Пікус Р.В. Оцінка підприємницького ризику. Фінанси підприємства. – 2020. - № 5. – С.88-90.

57. Попова А. Антикризисное управление. Економіка. Фінанси. Право. - 2020. - №3. - С. 3-9.

58. Ріщук Л.І. Вдосконалення процесу управління ризиками та врахування фактора ризику при прийнятті управлінських рішень. Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2021. - №22. – С. 187-192.

59. Романенко Л.Ф. Ризики у банківській діяльності. Фінанси України. – 2020. -№ 5. – С. 121-127.

60. Рум'янцев А.П. Зовнішньоекономічна діяльність – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 377 с.

61. Свістунов П.М. Роль страхування в управлінні ризиками сільського

господарства в Україні та напрями підвищення його ефективності. Економіка України. - № 1. – 2020. – С.66-72.

62. Смирнов В.М. Процесс управления риском. Управления риском. – 2019. - № 4. – С. 28-32.

63. Семенюк Н.В. Методи та способи управління ризиками в умовах зовнішньоекономічної діяльності на прикладі ТОВ «Чорна Кам'янка» Маньківського району Черкаської області. Збірник студентських наукових праць Уманського національного університету садівництва. – Умань, 2016. – Ч.2. – С. 180-181.

64. Семенюк Н.В. Розподіл, передача та регулювання ризиків у міжнародному аграрному бізнесі. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції молодих учених. Тези наукової конференції. – Умань, 2016. – Ч.2. – С. 159-161.

65.Тибінь А.М. Суть і класифікація економічного ризику в ЗЕД підприємств. Економіка АПК. - 2020. - №1. - С.138-142.

66. Третьяков О.В. Охорона праці: Навчальний посібник за ред. К.Н. Ткачука.- К.:Знання, 2016. - 167с.

67. Фролова Г.І. Технологія прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності. Вісник Тернопільського державного економічного університету. - 2018.- №1.- С. 87-93.

68. Щербань В.П. Особливості аналізу і факторної оцінки економіко-соціально-екологічних ризиків в аграрній сфері. Економіка АПК. – 2018. - № 1. – С.10-16.

69. Ящук О.О. Особливості прояву ризику в діяльності аграрних підприємств. Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки. – 2019. - № 49 – С. 78-82

70. Величко О. Формула договірної ціни в зовнішньоекономічних контрактах [Електронний ресурс]. Юридичний журнал. - 2019. - №8. - Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=747>

71. Галяс А. Методи мінімізації аграрних ризиків та підвищення ефективності зерновиробництва. Канадсько-український зерновий проект-II. [Електронний ресурс]. Київ-2018 - Режим доступу: <http://www.cugp.com.ua/downloads/category/7->

farm-management.html?download=28%3Ametody-minimizacii-agrarnyh-ryzykiv-ta-pidvyshhennja-efektyvnosti-zernovyrobnytva

72. Жільберт М. Управління ризиками в господарюванні агроформувань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Pav/2020_2021/12-19.pdf

73. Колібаба Р.О. Класифікація ризиків сільськогосподарського виробництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=57203

74. Колібаба Р.О. Дії щодо мінімізації ризиків в аграрному секторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article>

75. Колібаба Р.О. Механізми та інструменти мінімізації агроризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=57203&cat_id=57141

76. Некрасова А.В. Управління фінансовими ризиками в Україні в сучасних умовах [Електронний ресурс] / - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2015_4/Pastuhov_409.htm